

CUMMOO JAFFER SULEMAN GIRLS' HIGH SCHOOL & JR. COLLEGE OF ARTS & COMMERCE

STD.	X	SUB.	MARATHI	MARKS	40
------	---	------	---------	-------	----

DATE : 14-10-2022

1st Semester Exam - 2022

Time: 2 Hrs.

गद्य विभाग

प्र:१ अ) उताऱ्याच्या आधारे सूचनेनुसार कृती करा.

(१) अली शिकतोय →

1

‘चिल्ड्रन ऑफ हेवन’ ही चित्रपटकथा आहे अली आणि जहिरा या दोन भावंडांची. मोठा अली तिसऱ्या इयत्तेत शिकतोय तर जहिरा नुकतीच पहिलीत गेली आहे. मुळात हातावरचं पोट असलेल्या घरातील गृहिणीला-जहिराच्या आईला असं दुखणं जडलंय, की घरात येणाऱ्या तुटपुंज्या रजमेतले बरेचसे पैसे औषधपाण्यात जाताहेत. पुन्हा आई सतत आजारी असल्यानं या दोनही मुलांना घरच्या, बाहेरच्या कामाची आघाडी सांभाळावी लागतेय ते वेगळंच. आणखी एक सांगायचे राहिलं ते म्हणजे जहिरा, अलीला एक तान्हुलं भावंड आहे.

मात्र अशी प्रतिकूलता असली, तरी हे कुटुंब मोठ्या आनंदात आहे. खास करून अली आणि जहिराची अगदी गट्टी आहे. एकमेकांवर मनापासून प्रेम करणारी ही भावंडं काही पथ्यं कटाक्षानं पाळतात, म्हणजे असं की आपसातली भांडणं ती कधीच आपल्या आईबाबांपर्यंत नेत नाही.

इथपर्यंत चित्रपट संधगतीनं पुढं जातो, पण नंतर मात्र या भावंडांच्या आयुष्यात अशी एक घटना घडते, की त्यामुळं त्यांचं सारं आयुष्यच बदलून जातं.

(२) दोन्ही भावंड हे पथ्यं कटाक्षानं पाळतात →

1

(३) दोन्ही भावंडांच्यांना घरच्या बाहेरच्या कामाची आघाडी सांभाळावी लागते →

1

(४) उतारावाचून अली व जहिरा या भावंडांतील नाते. प्रेम तुमच्या शब्दात स्पष्ट करा.

3

(Continue...)

प्र:१ ब) खालील उतारावचून सूचनेनुसार कृती करा.

(१) लेखकाला मिळालेले पुरस्कार सन्मान 2

↓ ↓ ↓ ↓

□ □ □ □

(२) लेखकाच्या या पुस्तकाला संतसाहित्यविषयक पुरस्कार मिळाला 1

↓

□

माझ्या ग्रंथाला राज्यपुरस्कार मिळाला, माझ्या व्याख्यानमाला गाजल्या, आदर्श प्राध्यापक म्हणून माझा गौरव झाला, मला डी.लिट. मिळाली, राष्ट्रीय प्राध्यापक म्हणून माझा सन्मान झाला, 'संतसाहित्यचिंचना' सारख्या माझ्या पुस्तकाला श्रेष्ठ संतसाहित्यविषयक ग्रंथाचा पुरस्कार मिळाला, मला परदेशाची निमंत्रण आली, की त्या वातम्या सांगणारी जी पत्रं नि तारा माझ्या टेबलावर येऊन पडत, ती पाकिटं फोडून या वातम्या मी प्रथम कुणाला सांगत असे? काचेच्या खिडकीतून माझ्याकडे टक लावून पाहणाऱ्या मकबऱ्याला! मग मकबऱ्याचे मिनार मिस्कीलपणे हसत-डोलत. त्याचा घुमट तरारून येई. माझ्या यशानं त्यालाही तेज चढे. त्याच्या स्नेहशील दृष्टीच्या वर्षावात मी अखंड न्हाऊन निघत असे. माझ्या आयुष्यात या स्नेहाळ क्षणांना फार फार मोलाचं स्थान आहे. हे सारे क्षण मी माझ्या हृदयात खोल खोल जपून ठेवले आहेत, दडवून ठेवले आहेत. मकबऱ्यानं जसं माझं सुख पाहिलं आहे, तसंच दुःखही अनुभवलं आहे.

गेली पंचवीस-तीस वर्ष हा हसू-आसूंचा खेळ अविरत चालला आहे. यापुढंही चालणार आहे. माझ्या मनातला मकबरा माझ्याबरोबर युगानुयुगं अशीच वाटचाल करणार आहे. हिवाळ्यात, पावसाळ्यात नि उन्हाळ्यातदेखली...

३) मिस्कीलपणे हसत-डोलत → 1

४) तरारून येई → 1

५) लेखकाच्या ग्रंथांना मिळाला → 1

(Continue...)

प्र:२ अ) कवितेच्या आधारे सूचनेनुसार कृती पूर्ण करा.

(१) सुगरणीच्या खोप्याला कवयित्रीने दिलेल्या उपमा 1

□

□

अरे खाप्यामधी खोपा
सुगरणीचा चांगला
देखा पिलासाठी तिनं
झोका झाडाले टांगला।

पिलं निजले खोप्यात
जसा झुलता बंगला
तिचा पिलामधी जीव
जीव झाडाले टांगला।

खोपा इनला इनला
जसा गिलक्याचा कोसा
पाखराची कारागिरी
जरा देख रे मानसा।

तिची उलूशीच चोच
तेच दात, तेच ओठ
तुले देले रे देवानं
दोन हात दहा बोटं।

(२) सुगरणीकडून माणसाने घ्यायचे गुण 1

□

□

(३) खालील कवितेच्या ओळींचा अर्थ स्पष्ट करा. 2

तेच दात, तेच ओठ
तुले देले रे देवानं
दोन हात दहा बोटं।

(Continue...)

ब) कवितेच्या आधारे सूचनेनुसार कृती करा.

(१) कवीने वर्णन केलेली उन्हाची वैशिष्ट्ये →

1

(२) कवीने वर्णन केलेल्या फुलपाखरांच्या पंखांची वैशिष्ट्ये →

1

पिवळे तांबुस ऊन कोबळे पसरे चौफेर
ओढा नेई सोने वाटे वाहुनिया दूर.

झाडांनी किति मुकुट घातले डोकिस सोनेरी
कुरणावर शेतात पसरला गुलाल चौफेरी !

हिरवे हिरवेगार शेत हे सुंदर साळीचे
झोके घेते कसे, चहुकडे हिरवे गालीचे !

सोनेरी, मखमली, रुपेरी, पंख कितीकांचे
रंग किती वर तऱ्हेतऱ्हेचे इंद्रधनुष्याचे !

अशी अचल फुलपाखरे फुले साळिस जणु फुलती
साळीवर झोपली जणू का पाळण्यात झुलती.

झुळकन् सुळकन् इकडुन तिकडे किति दुसरी उडती !
हिरे, माणके, पाचू, फुटुनी पंखचि गरगरती !

पहा पाखरे चरोनि होती झाडावर गोळा.

कुठे वुडाला पलीकडिल तो 'सोन्याचा गोळा?'

(३) खालील कवितेच्या ओळींचा अर्थ लिहा.

2

हिरवे हिरवेगार शेत हे सुंदर साळीचे
झोके घेते कसे, चहुकडे हिरवे गालीचे !

(Continue...)

भाषाभ्यास-३ विभाग

प्र:३ अ) सूचनेनुसार कृती सोडवा.

2

(१) हे पेन काहीसं वजनदार आहे. (काळ ओळखा)

(२) माझ्या ग्रंथाला राज्यपुरस्कार मिळाला. (भविष्यकाळ करा)

ब) खालील वाक्प्रचार व त्यांचे अर्थ यांच्या जोड्या जुळवा.

2

	वाक्प्रचार	वाक्प्रचारांचे अर्थ
१)	भुरळ पाडणे	अंगावर बारीक काटा येणे
२)	शिरशिरी येणे	विचारमग्न होणे
		आकर्षित करणे

इ) खालील शब्दांचे समानार्थी शब्द लिहा.

1

(१) (i) आई - (ii) सूर्य -

(२) पुढील शब्दातील अक्षरांपासून दोन अर्थपूर्ण शब्द तयार करा.

1

(i) वनस्पतीपासून -

ई) खालील शब्दातील अचूक शब्द ओळखा.

1

(i) निसर्ग / नीसर्ग / निसर्ग / न्निसर्ग

(ii) पुढील विरामचिन्हे ओळखून जोड्या लावा.

ई) खालील वाक्प्रचारांचा व त्यांच्या अर्थांच्या जोड्या जुळवा.

1

विरामचिन्ह	विरामचिन्हांची नावे
?	अवतरणचिन्ह
,	प्रश्नचिन्ह
.	स्वल्पविराम

(Continue...)

विभाग - ४ - उपयोजित लेखन

प्र:४ अ) पत्रलेखन:

4

सौरभ स्पोर्ट्स सेंटर

रविवार पेठ, कर्जत.

सर्व प्रकारचे खेळाचे साहित्य मिळण्याचे

लोकप्रिय ठिकाण

* स्पोर्ट्स सेंटरतर्फे आंतरशालेय कबड्डी स्पर्धेचे आयोजन,

स्पर्धा - दिनांक २० डिसेंबर

संपर्क - व्यवस्थापक, सौरभ स्पोर्ट्स सेंटर, कर्जत

E-mail : sourabhsports@gmail.com

असलम / अफशान शेख-विद्यार्थी प्रतिनिधी

या नात्याने

शाळेसाठी क्रीडासाहित्याची
मागणी करणारे पत्र
व्यवस्थापकांना लिहा.

किंवा

तुमच्या शाळेचा कबड्डी संघ विजयी
झाल्याबद्दल संघनायकाला (कॅप्टनला)
अभिनंदन करणारे पत्र लिहा.

(Continue...)

प्र:४ आ) (१) खालील उतारावाचून एका वाक्यात उत्तर येईल असे चार प्रश्न तयार करा.

गद्यआकलन

4

महात्मा फुले यांचे कार्य व्यापक होते. केवळ शाळा चालविणे एवढेच त्यांचे ध्येय नव्हते. त्यांना माणूस बदलवायचा होता. मनुष्य मागील गोष्टींचे अंधानुकरण करून चालतो. काळ सारखा बदल असतो. विचार करून माणसानेही बदलले पाहिजे, असे त्यांचे म्हणणे होते. सत्य काय आहे हे शोधण्यासाठी त्यांनी सत्यशोधक समाजाची स्थापना केली. सत्यशोधक समाजाची जी तीन तत्त्वे महात्मा फुले यांनी सांगितली ती काही नवी नव्हती. पण त्यांनी पुनरुच्चार केला एवढेच.

किंवा

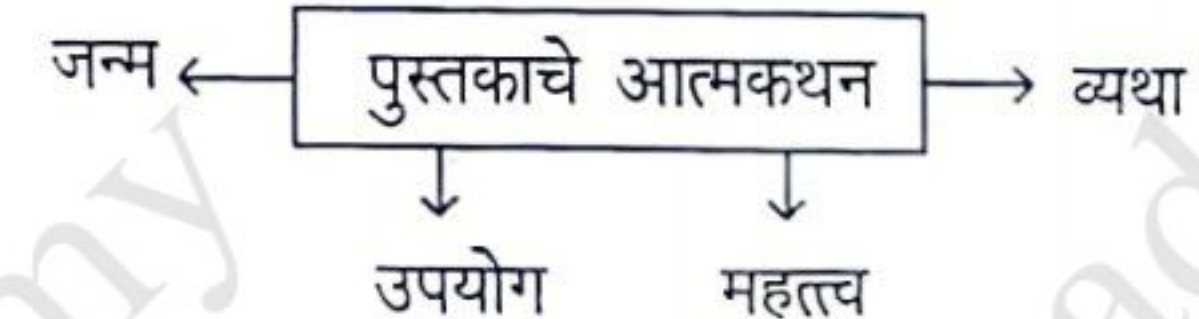
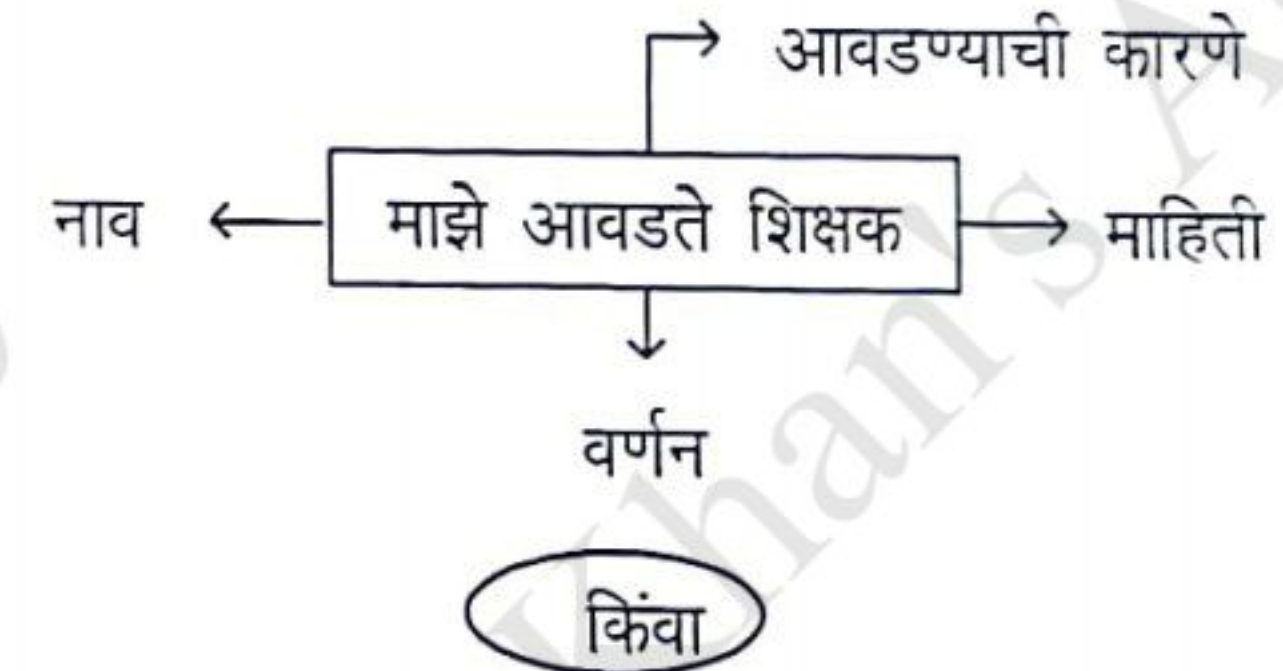
जाहिरातलेखन

(२) पुस्तक भांडाराची आकर्षक जाहिरात तयार करा.

(इ) निबंधलेखन.

खालीलपैकी एका विषयावर निबंध लिहा.

4

X